

• VALENCIÀ •

• LLENGUA •

LITERATURA

COMUNICACIÓ I. FP BÀSICA

quadern de treball i teoria

ELIONOR VIDAL
M. CORNELIA FURIÓ

VALENCIÀ
LLENGUA I LITERATURA
COMUNICACIÓ I FP BÀSICA

Quadern de treball i teoria

ELIONOR VIDAL REIG
M. CORNELIA FURIÓ FERRERO

*Expliquem allò que sabem
però ensenyem allò que som*

Primera edició, 2015

Autors: Elionor Vidal Reig - M. Cornelia Furió Ferrero

Maquetació: David Aguilar Gil

Edita: Educàlia Editorial

Imprimeix: Ulzama

ISBN: 978-84-943520-9-6

Depòsit legal: V-2229-2015

Printed in Spain/ Impres a España.

Tots els drets reservats. No està permesa la reimpressió de cap part d'aquest llibre, ni d'imatges ni de text, ni tampoc la seva reproducció, ni utilització, en qualsevol forma o per qualsevol mig, bé sigui electrònic, mecànic o d'un altre tipus, tant conegut com els que puguin inventarse, incloent-hi el fotocopiats o gravació, ni es permet emmagatzemar-los en un sistema d'informació i recuperació, sense el permís anticipat i per escrit de l'editor.

Alguna de les imatges que inclou aquest llibre són reproduccions que s'han realitzat acollint-se al dret de cita que preveu l'article 32 de la Llei 22/18987, de l'11 de novembre, de la Propietat Intel·lectual. Educàlia Editorial agraeix a totes les institucions, tant públiques com privades, citades en aquestes pàgines, la seva col·laboració i demana disculpes per la possible omisió involuntària d'algunes d'elles.

Educàlia Editorial, S.L.

C/ Av. de las Jacarandas, 2, loft 327 - 46100 Burjassot

Tel: 960 624 309 - 963 768 542 - 610 900 111

E-Mail: educaliaeditorial@e-ducalia.com

<http://www.e-ducalia.com/material-escolar-colegios-ies.php>

ÍNDEX

	GRAMÀTICA	ORTOGRAFIA	COMUNICACIÓ	LITERATURA	PÀG.
INTRODUCCIÓ					4
UNITAT 1	CATEGORIES GRAMATICALS	LA SÍL·LABA ELS DÍGRAFS	TEXTOS NARRATIUS	LITERATURA TROBADORESCA	5
UNITAT 2	ELS SUBSTANTIUS	DIFTONGS I HIATS	TEXTOS NARRATIUS II	RAMON LLULL LES CRÒNIQUES	20
UNITAT 3	ELS DETERMI-NANTS	L'ACCENTUACIÓ	LA NOTÍCIA EL REPORTATGE	AUSIÀS MARCH	38
UNITAT 4	L'ADJECTIU	ACCENT DIACRÍTIC LA DIÈRESI	LA DESCRIPCIÓ	L'HUMANISME BERNAT METGE	58
UNITAT 5	EL VERB I	LA B / V	ARTICLES D'OPINIÓ EL DEBAT	LITERATURA CAVALLERESCA	70
UNITAT 6	EL VERB II FORMES NO PERSONALS PERÍFRASIS VERBALS	LA G / J LA X / TX / IG	TEXTOS PUBLICITARIS RECURSOS ESTILÍSTICS	EL RENAIXEMENT TIPUS DE DICCIONARIS	84
UNITAT 7	L'ADVERBI LOCUCIONS ADVERBIALS	LA S SORDA / S SONORA	TEXTOS INSTRUCTIUS	EL BARROC	99
UNITAT 8	ENUNCIATS ORACIONS. SINTAXI. PREPOSICIONS/ CONJUNCIONS	LA GRAFIA L·L	TEXTOS POÈTICS RIMA. MÈTRICA	LA IL·LUSTRACIÓ TEATRE	116

INTRODUCCIÓ

Aquest llibre d'activitats està dividit en unitats didàctiques distribuïdes en quatre blocs que tracten els aspectes fonamentals de l'aprenentatge del valencià. Aquests permetran comprendre i elaborar textos de diferent grau de complexitat en haver treballat els conceptes bàsics de gramàtica, ortografia i activitats de comunicació oral i escrita. Es tracta la Literatura des de l'Edat Mitjana fins al segle XIX, tot incidint en les característiques bàsiques de cada període literari i en una mostra dels autors més representatius.

Els dos primers blocs estan farcits d'activitats mecàniques sobre allò que s'explica prèviament de manera breu. Mentre que als dos últims blocs de Comunicació i Literatura s'hi incideix en activitats de redacció i creativitat. Cal recórrer a les TIC o noves tecnologies en molts dels casos per tal de treballar-les. Convé recordar que l'alumnat està molt familiaritzat amb els recursos tecnològics actuals i quan convinga se'n pot fer ús. La porta creativa s'obrirà segons les propostes i disponibilitat que tinguem a l'abast.

»» UNITAT DIDÀCTICA 1

1

>> LES CATEGORIES GRAMATICALS

ELS NOMS
Paraules que serveixen per a designar un ésser animat o inanimat o una idea.
Exemples: xiquet, flor, taula, amiatat, sentiment...
Un nom és una paraula variable: segons el gènere (el xiquet / la xiqueta) i segons el nombre (la taula / les taules).
El nom és el nucli del SN (Sintagma Nominal): Una <u>dona</u> simpàtica.

1- Subratlla els substantius de la següent sèrie de paraules:

formiga	captivador	des de	nosaltres	pensava
pau	allí	butlletí	li	correrem

ELS DETERMINANTS	
Paraules que van davant del nom per tal de presentar-lo (un llibre), identificar-lo (aquest llibre) o quantificar-lo (tres llibres).	
TIPUS	
Articles (el, la...)	Quantitatius (molt, poc...)
Demostratius (aquest, aquell...)	Indefinites (algun, qualsevol...)
Possessius (el meu, ma...)	Interrogatius (quin?, quina?...)
Numerals (un, dos...)	Exclamatius (quin!, quina!...)

2- Identifica i classifica els determinats i els substantius que apareixen en el següent text:

La senyora Link va posar una música lenta, amb la intenció de crear un clima tranquil a l'aula. Un piano i una trompeta. Vaig intentar imaginar que estava en un altre lloc. Vaig pensar en la festa a la platja que estava organitzant Amy. Vaig pensar en ma tia Miranda i el seu amic, Travis, de qui estava perdudament enamorada. I després vaig pensar en aquell xic tan ben plantat que tenia davant i que s'esforçava a dibuixar la meua imatge.

determinants	substantius

ELS ADJECTIUS

Un adjectiu és una paraula que serveix per designar les característiques dels éssers o les coses. Exemples: xiqueta llesta, camí llarg, vesprada tranquil·la.

L'adjectiu és una paraula variable: sol tenir dues formes per al singular i dues més per al plural (simpàtic, simpàtica, simpàtics, simpàtiques)

Dins el Sintagma Nominal fa la funció de CN (Complement del Nom): El camí llarg.

3- Subratlla els adjectius de la següent sèrie de paraules:

amb   amable   demà   escriptori   senzill   teu
                          escalar   difícil   necessari

4- Classifica els substantius i els adjectius subratllats del text que et presentem a continuació:

Connor vivia en una antiga barraca de pescadors que mirava al port, una casa menudeta de dues plantes, amb el bany més menut del món. A pesar de la falta d'espai i del problema de la humitat, la mare de Connor havia convertit aquella caseta en una de les llars més acollidores que he visitat mai. Tota la casa feia una olor deliciosa quan jo hi vaig arribar, perquè la mare de Connor estava preparant unes mantegades boníssimes.

substantius	adjectius

ELS VERBS

Expressen una acció (ballar), un esdeveniment (ploure) o un estat (estar).

És la paraula més variable, ja que es conjuga en funció de la persona (1a, 2a, 3a), el nombre (singular / plural) i el temps (present, passat i futur).

És el nucli del SV (Sintagma Verbal). Exemple: Jugarem als escacs.

5- Subratlla els verbs de la següent sèrie de paraules:

ordinador   entendre   egoista   córrer   pla
observar   document   estar   aterrir

ELS PRONOMS

Un pronom és una paraula de significat variable que ens permet referir-nos a una persona, un animal o un objecte sense haver-ne de dir el nom. Exemple. Ell canta.

Es classifiquen en sis grups:

Personals forts (jo, tu...)

Personals febles (em, et...)

Demostratius (això, allò...)

Indefinits (algú, ningú...)

Interrogatius (qui, què...)

Relatius (que, el qual...)

6- Identifica i classifica els verbs i els pronoms en el següent text. Digues a quin element gramatical es refereixen els pronoms:

Estava seguríssima que tota jo devia estar roja com una tomaca des del pit fins al front. Em vaig posar les mans davant dels ulls per a protegir-los del sol i de la vergonya i després, a poc a poc, vaig obrir els dits per a poder mirar-lo de reüll. Ell també estava mirant-me amb la cara radiant i els cabells al vent.

verbs	pronoms

ELS ADVERBIS

Un adverbí és una paraula que expressa una circumstància de temps (ara, demà...), de lloc (ací, allà...), de manera (bé, malament...) o de quantitat (més, menys...)

És una paraula invariable.

Fa de complement del verb. Exemple: Treballen molt.

7- Elimina les paraules de la següent sèrie que no siguin adverbis:

ací   massa   agradable   prou   enguany   ahir   després
alt   tampoc   potser   quan   si   tampoc

LES PREPOSICIONS

Uneixen o relacionen altres paraules. Exemple: Taula de fusta.

Són paraules invariables, és a dir, tenen una sola forma.

8- Elimina les paraules de la següent sèrie que no siguin preposicions:

contra   a   cap   els   fins   sense   teus   de   fins
per   des de   fins a   per a   amb

LES CONJUNCIONS

Una conjunció és una paraula que serveix per unir o relacionar una oració amb una altra.
Exemple: Anirem a la platja si fa bon temps.

Són invariables.

Hi ha conjuncions que uneixen elements d'una mateixa categoria (de coordinació) i hi ha conjuncions que subordinen un element a un altre (de subordinació). Exemples:

Coordinació: Oli i sal

Subordinació: No ha vingut perquè està malalt.

9- Elimina les paraules de la següent sèrie que no siguin conjuncions:

però   aquestes   i   perquè   o
tanmateix   doncs   molt   ni   que

LES INTERJECCIONS

Una interjecció és una paraula que serveix per fer una exclamació. Exemple: Ei, vigila!

Poden expressar dolor, incredulitat, avorriment, sorpresa ... Exemples: ai!, bah!, uf!, ecs!, oh!

Són invariables, i sovint introdueixen les oracions de modalitat exclamativa.

10- Escriu dues oracions en que aparega alguna interjecció.

a).....
.....

b).....
.....

11- Classifica les paraules subratllades d'aquest text segons la categoria gramatical a què pertanyen:

Em vaig despertar en una habitació il·luminada amb tubs fluorescents, en sentir la veu alegre i dolça d'una infermera que llegia la meua fitxa als peus del llit. Vaig girar el cap i veure Ryan assegut en una cadira, al meu costat. El front arrugat posava de manifest la seua preocupació, però els ulls foscos els tenia plens d'una llum esperançada i els llavis li dibuixaven un somriure a penes perceptible. M'hauria agradat tocar-la, però estava massa lluny.

substantius	
determinants	
adjectius	
verbs	
pronoms	
adverbis	
preposicions	
conjuncions	

12- Completa els següents sintagmes amb la categoria gramatical que s'indica entre parèntesi:

- a) _____ (verb) fins a la matinada.
- b) La meua _____ (substantiu) és una apassionada de l'art.
- c) _____ (determinant) llibre que em van regalar tenia molta acció.
- d) La carpeta és _____ (preposició) color roig.
- f) Segurament _____ (adverbi) ens quedarem a casa.
- g) M'havia dit _____ (conjunció) no l'esperarem.
- h) No hi havia _____ (pronon)
- i) El codi _____ (adjectiu) no el va poder desxifrar ningú.

>> LA SÍL · LABA

Cadascun dels cops de veu amb què pronunciem les paraules.

Segons el nombre de síl·labes, es classifiquen en:

MONOSÍL · LABES	pa, vi, tren, maig
POLISÍL · LABES	BISÍL · LABES: tela, taula, lluna
	TRISÍL · LABES: camisa, llibreta, carnisser
	TETRASÍL · LABES: companyia, paperera, relació
	PENTASÍL · LABES: anatomia, papereria, necessària

>> ELS DÍGRAFS

L'alfabet consta de vint-i-sis lletres. Combinant-ne algunes, podem obtenir una sèrie de dígrafs o conjunt de dues lletres, amb les quals representem un sol fonema.

Combinant algunes de les lletres anteriors, podem obtenir una sèrie de dígrafs, o conjunt de dues lletres, amb les quals representem un sol fonema. A més dels dígrafs, hi ha altres nexes intervocàlics, que hem de tenir en compte a l'hora de separar síl·labes a fi de ratlla:

a) Separarem els nexes:

rr: car-rer

ix: cai-xa

tx: flet-xa

ss: pas-sa

tj: plat-ja

tz: dot-ze

sc: es-ce-na

tg: met-ge

l.l: til-la

b) No separarem els nexes :

gu: se-guir

qu: pa-quet

ll: pa-lla

ny: pi-nya

ig: maig

1. Separa en síl·labes les paraules següents. Fixa't en els dígrafs.

mitja:

company:

mareig:

gallina:

ferro:

til·la:

carretera:

quadern:

pinjol:

viatge:

guineu:

mntanya:

viatge:

guineu:

mntanya:

col·legi:

cotxe:

tassa:

estoig:

motlle:

celler:

canyella:

borratxo:

dutxa:

metge:

platja:

pinya:

carrer:

tassa:

quilo:

pel·lícula:

carretera:

formatge:

pollastre:

cassola:

amigues:

trepitjar:

paquet:

goril·la:

COMUNICACIÓ ORAL I ESCRITA

>> COM ENS COMUNIQUEM?

Les persones naixem amb la necessitat de comunicar-nos. Necessitem posar en comú els nostres desitjos, sentiments, pensaments, informacions, dubtes, etc., i ho fem a través del llenguatge. Podem dir que estem 'programats' per parlar, i ho fem mitjançant sistemes de signes.

Posem en pràctica aquesta capacitat a través d'una llengua que aprenem en societat.

Els signes poden ser:

- verbals (sons, lletres i signes de puntuació)
- no verbals (gestos, expressió facial, objectes, etc.)

Un missatge oral és la informació que emetem quan parlem i que rebem quan escoltem. Aquest tipus d'informació pot ser breu o ampli.

Si el missatge és breu, sol ser espontani.

Tot i això hi ha situacions comunicatives on solem utilitzar formes fixades.

1- Quines d'aquestes fòrmules sols utilitzar? Marca-les amb una creueta.

Presentacions / Salutacions	Comiat
Encantat de conèixer-te. ☐	Fins aviat. ☐
Hola, molt de gust. ☐	A reveure. ☐
Hola, com estàs? Quant de temps sense veure't! ☐	Ha estat un plaer, fins la propera ☐
Com va tot? ☐	
Bon dia, m'alegre molt de veure't ☐	

Agraïments	Disculpes
Agraïsc molt les teves paraules ☐	Ho sent, no era la meva intenció molestar-te. ☐
Estic molt content que hages acceptat. Gràcies. ☐	No saps com ho lamente. ☐
Gràcies per tot, ets molt amable. ☐	Disculpa'm. ☐
T'estic molt agraït. ☐	Perdona'm, ha estat una equivocació. ☐

Felicitations	Condols
Has fet un bon treball. Enhorabona. ☐	T'acompanye en el sentiment. ☐
Felicitats, has estat genial! ☐	Ho sent. ☐

>> ELS TEXTOS NARRATIUS I

TEXT:

La reunió inicial s'havia allargat massa i quan vaig arribar a la cafeteria, ja no hi havia quasi ningú, encara que hi havia una cua no gaire llarga al costat del taulell. Hi vaig esperar, impacient, sense deixar d'evocar la reunió que acabàvem de tindre.

L'oficina de la senyora Mingle estava amagada allà dalt, a l'edifici on hi havia les oficines i l'administració. Era una dona de mitjana edat, que portava unes ulleres extravagants i duia els cabells arrißats tintats de roig.

-Edén, no? - va comentar, entusiasmada, així que les dues vam seure a les nostres butaques, davant d'una safata plena de bescuits de xocolata, amb dues de tasses de te que es mantenien en equilibri entre nosaltres, damunt d'un escambell-. Conta'm on et veus en el futur...

La veritat és que jo no havia pensat gaire en el meu futur i, menys encara, en el futur a llarg termini. A tot estirar, havia pensat d'aprovar els exàmens a l'estiu i de matricular-me a la facultat local en arribar la tardor. Estudiaria amb ganes durant la setmana i, dissabtes de nit, aniria a les festes. Però no a les festes que li agraden a Amy, les festes que consisteixen a beure sidra barata en gots de plàstic i a perdre's en els racons més foscos amb els xics de l'escola, sinó a festes de veritat, on la gent beu vi en gots de vidre i parla de llibres i de política mentre intenta arreglar el món.

-Imagina't com una anciana de noranta anys- va dir la senyora Mingle, mentre mullava un bescuit de xocolata en la tassa de te; el va mullar durant tant de temps que jo em pensava que es partiria- que recorda la seua vida... Quina història t'agradaria poder contar?

Vaig intentar imaginar-me a mi mateixa com una velleta, amb els cabells blancs i arrugada, amb una llarga vida al darrere. I de sobte vaig endevinar què volia. No era una imatge amb detalls, sinó una allau d'imatges. Volia que la meua vida fóra com un dels meus llibres preferits: una novel·la llarga, grossa, amb cada pàgina plena de paraules escrites amb una lletra molt menudeta, perquè l'única manera de posar tanta vida en aquell llibre seria escriure'l amb lletra molt menuda. Volia ser valenta, assumir riscos, fer coses diferents, enamorar-me. Els personatges haurien de ser originals, els paisatges, exòtics. Volia que la meua vida fóra una aventura meravellosa.

El problema era que no coneixia cap persona original, que mai no havia visitat cal paisatge exòtic i que em faltava molt de valor. Asseguda al despatx de la senyora Mingle, vaig veure més clar que l'aigua que si no començava de seguida a pensar en el meu futur, la historia de la meua vida només seria un llibre quasi buit, amb pàgines i pàgines en blanc, interrompudes de tant en tant per una llista de compra o per una nota per a l'home que vindria a netejar els vidres de les finestres.

Després d'Edén, Helen Douglas, Ed. Bromera

>> LA NARRACIÓ

El text narratiu (oral o escrit) informa sobre accions i fets reals o ficticis que es desenvolupen d'una manera lògica en un temps i en un espai i en els quals intervenen personatges. Respon a les preguntes *què fa?*, *què passa?*

ESTRUCTURA

1- El text narratiu s'organitza generalment en tres grans blocs. Marca en el fragment les tres parts que formen el text narratiu. Després escriu a la graella següent les frases que obrin i tanquen cadascuna de les tres parts: